

Bèlgica, la babèlia del nord

El parlament belga mostra clarament la divisió de la societat entre les dues comunitats majoritàries, el valons i els flamencs. Els partits i sindicats tradicionals han acabat per separar-se.

En 30.500 km² hi ha sis parlaments, tres llengües oficials i deu milions d'habitants, dels quals només un milió viu en una zona oficialment bilingüe. Les dues principals comunitats belgues, la flamenca i la valona, cohabiten sense gairebé cap intercanvi.

"Brussel·les és l'únic problema, perquè hi viu molta gent que es nega a parlar el neerlandès. La resta, com que vivim separats, tot va bé", diu Joris, un flamenc de vint-i-sis anys, convençut que el conflicte lingüístic belga és només una qüestió que els polítics han decidit d'inflamar amb finalitats electorals. "Hem entrat en una competició. Cada partit vol ser més nacionalista que no el seu rival i cada vegada es van radicalitzant més". Però en Joris pràctica-

ment no parla francès perquè "no el necessita". Bèlgica és dividida en fronteres interiors que delimiten les tres comunitats lingüístiques: la francesa, la neerlandesa i l'alemanya. Aquestes tres zones tenen només una llengua oficial. Brussel·les i la seva àrea metropolitana en són l'única excepció, car hi cohabiten oficialment el francès i el neerlandès. La comunitat alemanya, a l'est del país, és formada per uns 60.000 habitants, però també té un parlament propi, mitjans de comunicació

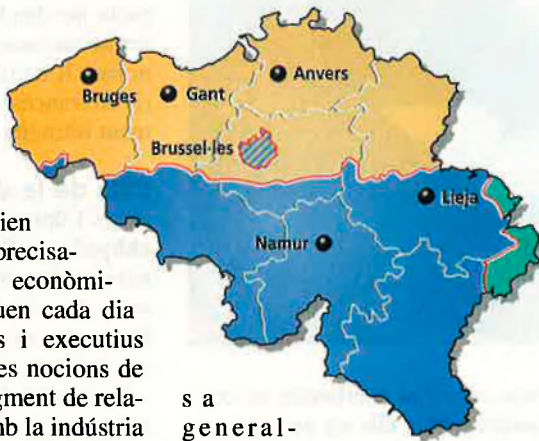
i el sistema educatiu en la seva llengua. La frontera d'oest a est que divideix Flandes i Valònia separa l'estat en dues meitats que s'han fet fortes cadascuna negant l'altra. La comunitat flamenca, al nord, ha esdevingut econòmicament més forta, ha refermat la seva tradició cultural, ha enllestit un estàndard per a una llengua amb infinites variants dialectals i pressiona per ampliar les competències del seu parlament regional i aconseguir la gestió de la seguretat social. La comunitat

francòfona, que durant més d'un segle va dominar el país, veu ara com algunes de les fàbriques més importants de Valònia tanquen i com el nou estat federal nascut l'1 de gener de 1993 els ha reportat una retallada de les ajudes estatals que rebien fins aleshores. Són precisament les qüestions econòmiques les que obliguen cada dia més els empresaris i executius valons a refrescar les nocions de neerlandès per l'augment de relacions comercials amb la indústria flamenca, en millor situació financera.

El desconeixement. El trasvasament de gent de l'una comunitat a l'altra és pràcticament nul. Pierre, un francòfon de divuit anys, assegura que aquestes dues comunitats "es respecten mútuament". A Flandes, Anemic, professora de neerlandès, creu que el problema és el desconeixement absolut que hi ha entre nosaltres, perquè "quan ens trobem parlem una llengua diferent". A l'escola, valons i flamencs comencen a estudiar la llengua dels veïns a partir dels deu anys, unes quatre hores setmanals, però pocs esdevenen perfectament bilingües. A ca-

MAPA LINGÜÍSTIC DE BÈLGICA

Zona neerlandesa	Zona francòfona
Zona alemanya	Zona bilingüe

s a generalment segueixen la televisió o la ràdio en la llengua materna. Els informatius francòfons donen molt poca informació de Flandes i en els programes pràcticament mai no hi ha representació de les altres comunitats lingüístiques. Als mitjans de comunicació flamencs passa igual.

En Joris té raó quan diu que la majoria de joves flamencs no utilitzen pràcticament mai el francès. Alguns, fins i tot, es neguen a parlar-lo per qüestions ideològiques i s'estimen més d'adreçar-se als estrangers que no saben la seva llengua en anglès. La televisió per cable i el cinema, que només es pot veure en versió original,

EFE

El port de Siomar, a Gant. Les empreses flamencs gaudeixen d'una situació financera millor que les valones, que han vist retallades les ajudes.

La llengua del poder

El conflicte lingüístic ha actuat de motor del procés de federalització belga i el moviment flamenc, en particular, ha estat la part activa d'aquesta evolució política i també social. Tradicionalment a Bèlgica el poder parlava francès, tant a Valònia com a Flandes, on el neerlandès era considerat la llengua dels pobres. Si bé els moviments reivindicatius flamencs comencen a final del segle passat, no seran políticament forts fins després de la Segona Guerra Mundial. El 1960 un seguit de vagues i manifestacions capgiren el govern belga. Comença el desenvolupament econòmic del nord del país en detriment del sud. Les autoritats belgues es comprometen a aplicar mesures correctives per compensar el desequilibri tradicional en favor dels francòfons a l'administració del país i comença un reclutament en massa de flamencs. A més, el bilingüisme passa a ser un criteri important d'accés a la carrera diplomàtica, una mesura que ha acabat afavorint els flamencs que, en general, dominen millor les llengües majoritàries del país i l'anglès.

Els valons ben aviat viuen aquesta majoria flamenca a les institucions de l'estat com una injustícia que els porta a reclamar més autonomia econòmica per a la seva regió, en oposició a les demandes de més autonomia cultural que exigien els flamencs. La divisió ha acabat afectant tots els partits i sindicats tradicionals que han optat per separar-se. Segons el polític francòfon Philippe Godts "les famílies polítiques tradicionals belgues han preferit privilegiar l'oposició lingüística i comunitària a afirmar els valors ideològics que tenen en comú. Aquest és el punt de partença de la mort de la Bèlgica unitària. El motor del país en el pla legislatiu, el sistema de partits, ha esclatat". L'actual govern federal ha aconseguit un acord perquè la composició dels gabinets sigui equitativa i hi hagi pràcticament el mateix nombre de ministres francòfons que neerlandesos.

A alguns belgues, els agrada de fer broma sobre el seu país dient que les tres úniques coses que mantenen Bèlgica unida són el rei, la selecció de futbol i el deute públic estatal, de prop del 130% del PIB, el més alt d'Europa. Però cal tenir en compte que la frase es va fer popular quan regnava Balduí i els seus futbolistes passaven èpoques millors. C. C.

Brussel·les és l'única ciutat de Bèlgica obligada al bilingüisme. Tot i que històricament és una ciutat flamenca, actualment l'ús del francès és majoritari al carrer.

també han estat decisius perquè molts d'aquests joves flamencs parlin millor l'anglès que no pas el francès.

Els valons, en canvi, tenen molta més tendència a seguir els mitjans de comunicació dels veïns

francesos i el neerlandès es converteix per a ells en una llengua força allunyada, que cada cop els costa més de parlar. El bilingüisme pràcticament no existeix a escala nacional, ni tan sols en els papers oficials; tot just en l'eti-

quetatge dels productes. El mes passat un ciutadà d'una petita població pròxima a Brussel·les fou eximit de pagar impostos per la decisió d'un tribunal federal que li va donar la raó. L'home, que parla neerlandès, s'havia negat a fer la declaració de renda perquè només li facilitaven els formularis en francès en una zona oficialment bilingüe.

L'illa de la discòrdia. Brussel·les és l'única ciutat de tot el país obligada per llei al bilingüisme en rètols informatius, noms de carrers o formularis oficials. Francòfons i neerlandesos reclamen el seu territori.

La capital belga és històricament una ciutat flamenca on, a principi d'aquest segle, la majoria de la població encara parlava el neerlandès, tot i que la llengua de la noblesa i de la burgesia era el francès. La presència de les institucions comunitàries, funcionaris, polítics i periodistes ha reforçat l'ús del francès al carrer. Grups nacionalistes flamencs asseguren, sense gaires arguments, que l'absorció de tot aquest funcionariat de luxe ha encarat els preus de l'habitatge a la capital i obliga molts joves neerlandesos a traslladar-se fora d'aquesta àrea bilingüe. El govern flamenc, per la seva banda, no està disposat a perdre presència a la capital federal i ha construït el nou parlament de la comunitat neerlandesa al centre de Brussel·les. Flandes és l'única de les tres comunitats de Bèlgica que té el parlament regional en una ciutat que queda fora de les seves fronteres, perquè Brussel·les i els seus suburbis formen una regió a part. Alguns moviments francòfons han protestat per aquesta "agressió" dels flamencs per fer-se forts a la capital, i alguns rètols oficials escrits únicament en neerlandès apareixen de tant en tant amb pintades exigint que siguin en francès. Al carrer, amb més o menys dificultats, la majoria de la població pot parlar totes dues llengües.

Carme Colomina (Brussel·les)

fundació
BANCAIXA

**Del 3 al 9
de març.**

AGENDA

4 Dimarts Conferència

"El pintor y la modelo".

Maria Teresa Ocana.

Directora del Museu Picasso de Barcelona.

Sala Sorolla a les 19:30 hores.

5 Dimecres Conferència

Cicle: Lectures d'Ausiàs March.

"No cal dubtar que sens ulla hom pot veure (CXVIII)".

Xavier Dilla. Barcelona.

Sala Sorolla a les 19.30 hores.

6 Dijous Taula Redona

IX Encontre hispano-portuguès de formadors de professors de filosofia per a xiquets.

"La clase como comunidad de investigación, para un mundo de valores".

Sala Sorolla a les 19.30 hores.

8 Dissabte Conferència

IX Encontre hispano-portuguès de formadors de professors de filosofia per a xiquets.

"La filosofía para niños, un instrumento de liberación para los oprimidos".

Ann Margaret Sharp. Directora de l'IAPC

(Institute for Advancement of Philosophy for Children).

Centre Valencià del Voluntariat a les 19 hores.

Carrer Fuancaiente, 1. València.

CENTRE CULTURAL
Plaça de Tetuán, 23. Tel. 387 58 64. València